



Protocol

Passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen op De Stelberg



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen
CBS De Stelberg
Juni 2023

Inhoud

| | |
|--|----|
| Visie | 4 |
| 1.1 Theoretisch kader als basis voor ons handelen..... | 4 |
| 2. Specifieke leer- en persoonlijkheidseigenschappen | 5 |
| 3. Kansen en knelpunten bij hoogbegaafde leerlingen..... | 6 |
| 3.1 Onderwijsbehoeften..... | 7 |
| 4. Passend onderwijs..... | 8 |
| 4.1 Verrijking binnen de groep..... | 8 |
| 4.2 Verrijking buiten de groep..... | 9 |
| 5. Organisatie Kopgroep..... | 9 |
| 5.1 Selectie | 9 |
| 6. Criteria voor deelname..... | 9 |
| 6.1 Groep 3: Selectie en criteria voor plaatsing | 9 |
| 6.3 Groep 4-8: Selectie | 10 |
| 6.4 Groep 4-8 Criteria voor plaatsing: | 10 |
| 7. Zij-instromers | 11 |
| 8. Organisatie en leerstofaanbod..... | 11 |
| 8.1 Groep 3..... | 12 |
| 8.2 Groep 8..... | 12 |
| 8.3 Leerstofaanbod; | 12 |
| 9. Afstemmen, monitoren en evalueren..... | 12 |
| 9.1 De Kopgroepleerkracht; | 12 |
| 9.2 De groepsleerkracht; | 13 |
| 9.3 De Intern begeleider;..... | 13 |
| Bijlagen: | 14 |
| Bijlage 1: | 14 |





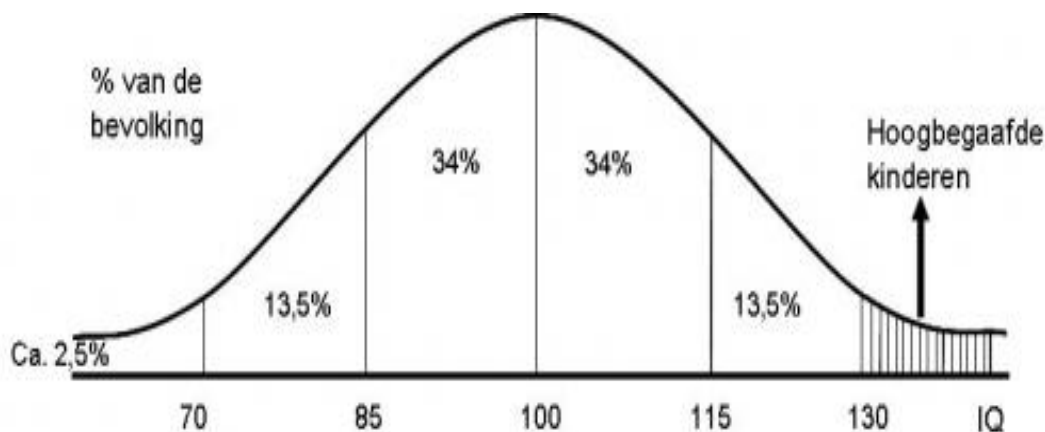
Visie

Aansluitend op de door onze school vastgestelde missie en visie willen we op De Stelberg een leeromgeving scheppen, waarin ook de (hoog)begaafde leerlingen zich veilig en geaccepteerd voelen en waarin zij zich zowel cognitief als sociaal- emotioneel optimaal kunnen ontwikkelen.

1.1 Theoretisch kader als basis voor ons handelen

Waar vroeger nog vaak werd gedacht dat (hoog)begaafde kinderen 'er wel vanzelf zouden komen', hebben de praktijk en de wetenschap inmiddels aangetoond dat het tegendeel waar is (Brunia, 2007; van Gerven, 2008, 2009). Uit diverse studies is gebleken dat een groot deel van deze leerlingen uiteindelijk geen HBO of WO afrondt. Ook zijn zij kwetsbaar voor het ontwikkelen van sociaal-emotionele problemen, zoals psycho-somatische klachten, eenzaamheid en depressie.

Op De Stelberg willen we álle kinderen verder helpen in hun ontwikkeling, waarbij we steeds streven naar een zo passend mogelijk leerstofaanbod en een benadering die aansluit bij ieders persoonlijkheid en leerstijl. Dit houdt in dat we ook voor de hoogbegaafde kinderen met hun specifieke onderwijs- en begeleidingsbehoefte nadrukkelijk willen investeren in een passende aanpak. Het is voor deze groep van groot belang dat zij zichzelf kunnen zijn en uitgedaagd worden om hun capaciteiten te benutten en zich daarmee optimaal te ontplooien.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

2. Specifieke leer- en persoonlijkheidseigenschappen

Hoogbegaafde leerlingen onderscheiden zich niet alleen door zeer hoge resultaten, maar ook door bepaalde opvallende persoonlijkheids- en leereigenschappen. In de literatuur is daarover het volgende geschreven;

- Ze hebben vriendschapsverwachtingen die passen bij kinderen die enkele jaren ouder zijn (Van Overschelde 1988; 2007)
- Trouw, loyaliteit en moreel ethisch besef zijn vaak eigenschappen die ze op veel jongere leeftijd ontwikkelen dan andere kinderen (Van Gerven 2009)
- Ze hebben een grote woordenschat en een manier van praten die door andere kinderen niet altijd begrepen wordt
- Ze stellen hoge eisen aan zichzelf en vinden het vanzelfsprekend deze eisen ook aan hun vrienden te stellen.
- ze maken grotere denksprongen waardoor het samenwerken en spelen met andere kinderen bemoeilijkt wordt (Van Gerven & Lambertmont 2007).
- Ze hebben vaak duidelijk andere interesses (Webb e.a. 1999).

Van Gerven beschrijft de kenmerkende leer- en persoonlijkheidseigenschappen meer gedetailleerd:

Leereigenschappen

- is snel van begrip
- maakt grote denk- en leerstappen
- beschikt over een goed geheugen
- heeft een brede algemene interesse en kennis
- beschikt over groot probleemoplossend vermogen
- is in staat verworven kennis toe te passen
- integreert nieuwe kennis met oude kennis
- beschikt over een groot analytisch vermogen

Persoonlijkheidseigenschappen

- is taalvaardig en kan spelen met taal
- komt met creatieve en originele oplossingen
- is geestelijk vroegrijp
- houdt van uitdagingen
- beschikt over een groot doorzettingsvermogen
- is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld
- is veelal een intuïtieve denker
- heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie
- beschikt over het vermogen tot (zelf)-reflectie
- is sociaal competent

Bijlage 2 bevat een uitgebreider overzicht van vanuit de literatuur beschreven kenmerken van hoogbegaafdheid (o.a. Monks; Kieboom)



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

3. Kansen en knelpunten bij hoogbegaafde leerlingen

Meer- en hoogbegaafde kinderen vinden niet altijd gemakkelijk aansluiting bij "gewone" leeftijdgenoten omdat er nogal eens sprake is van andere interesses. Bovendien stellen hoogbegaafde kinderen andere eisen aan het omgaan met elkaar, zoals trouw, eerlijkheid en rechtvaardigheid. Ook gaan hoogbegaafde kinderen vaker een vriendschapsrelatie aan met oudere kinderen. Dit is binnen een schoolsituatie niet altijd mogelijk waardoor zij zich bijzonder eenzaam kunnen voelen in de klas. Leerkrachten observeren dit sociale probleem vaak wel, maar interpreteren dit soms als een gebrek aan sociale vaardigheden bij het betreffende kind. De ontmoeting met "peers" (ontwikkelingsgelijken) is daarom van groot belang voor het hoogbegaafde kind.

Afgezien van dit sociale aspect, kan een inadequaar onderwijsaanbod en/of foutieve benadering door de leerkracht leiden tot het afnemen van de motivatie, een slechte werkhouding, maar ook tot een laag zelfbeeld. Sommige leerlingen trekken zich terug (internaliserende problematiek), andere reageren agressief, druk en clownesk (externaliserende problematiek).

Andere punten waarop we in ons onderwijs alert moeten zijn vormen faalangst en het daaruit voortvloeiende vermijdingsgedrag. Hoogbegaafde leerlingen zijn er vaak aan gewend dat alles hen gemakkelijk afgaat en dat ze hoge cijfers halen. Vanuit hun perfectionisme en faalangst gaan ze daarom moeilijk en uitdagend werk nogal eens uit de weg. Ze proberen zo een eventueel falen en gezichtsverlies te voorkomen. We zullen deze kinderen bewust moeten helpen om uitdagingen aan te gaan en te leren omgaan met faalervaringen.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

3.1 Onderwijsbehoeften

Conform de werkwijze van het Handelingsgericht werken kunnen de onderwijsbehoeften als volgt omschreven worden.

Hoogbegaafde leerlingen hebben

....een instructie nodig....

- ☐ die verkort is: doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna het kind zelfstandig aan het werk kan;
- ☐ die top-down is – dat wil zeggen kennis of vaardigheden aanleert vanuit een groter geheel of breder kader.
- ☐ die afgestemd is op de vragen die hij/zij stelt.

....opdrachten nodig

- ☐ die vooral appèl doen op toepassing, analyse, synthese en evaluatie.
- ☐ waarbij automatisering van vaardigheden, zoals tafels, technisch lezen –indirect- via toepassing en andere opdrachttypen tot stand komen.
- ☐ waarbij meerdere problemen en toepassingen tegelijkertijd aan de orde komen
- ☐ waarbij creatieve oplossingsstrategieën gebruikt moeten worden

....(leer)activiteiten nodig....

- ☐ Die grotere leerstofgehelen of stappen ineens bevatten; versnelling
- ☐ Die aansluiten bij zijn belangstelling
- ☐ Die verhoogd appèl doen op de denkvaardigheden;
- ☐ Die appèl doen op het zelf plannen en vormgeven van taken
- ☐ Die verhoogd appèl doen op creativiteit.

....feedback nodig....

- die regelmatig en structureel gegeven wordt (ook al gaat het om extra opdrachten die vooral ook gericht is op het proces ipv alleen op het resultaat)
- ☐ waarbij aandacht is voor zelfevaluatie: heb ik goed gewerkt , wat heb ik geleerd?
 - ☐ die aangepast is aan het hogere niveau van functioneren en gericht op hogere vaardigheden.
 - ☐ waarbij de leerling niet met andere kinderen wordt vergeleken maar met zichzelf.

....groepsleden nodig....

- ☐ met wie hij/zij samenwerkend kan leren;
- ☐ die functioneert op overeenkomstig niveau bij de uitvoering van bepaalde opdrachten
- ☐ Die accepteren dat hij/zij meer kan op één of meerdere terreinen;
- ☐ Die hem/haar vragen mee te spelen in de pauze;
- ☐ Die het natuurlijk leiderschap van hem/haar accepteren.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

....een leraar nodig....

- ☐ die zorgt voor een passend leerstofaanbod en dit volgt, evalueert en bijstelt die vooral ook feedback geeft op het proces en niet alleen op resultaat
- ☐ die zich vooral opstelt als coach
- ☐ die duidelijk meer van hem/haar verwacht dan van de gemiddelde leerling
- ☐ die de leerling qua taal op een hoger niveau aanspreekt
- ☐ die kan accepteren dat hij/zij soms meer weet en kan dan hij /zij.

4. Passend onderwijs

De plusleerlingen met een extra onderwijsbehoefte worden gesignaleerd door de groepsleerkracht.

De leerkrachten signaleren op basis van de leerresultaten en hun eigen observaties m.b.t. kindkenmerken (zie bijlagen)

Ook informatie van externen en van ouders, o.a. in het intake- en startgesprek, kan hierover informatie geven.

4.1 Verrijking binnen de groep

De plusleerlingen worden geplaatst in de verrijkingsgroep, waarbij de groepsleerkracht zorgt voor waar kan een korte instructie, passend methodewerk (met minder herhaling en inoefening) en extra verrijkingsopdrachten. In de weektaak(groep 4-8) van deze leerlingen worden onnodige herhalings- en inoefentaken geschrapt, zodat zij meer tijd hebben voor hun verrijkingstaken

Deze verrijkingsopdrachten kunnen bestaan uit;

- Extra opdrachten uit de methode (*** 3 sterren).
- Extra materialen zoals Rekenxl en Rekenrijgers.
- In de groepen (6) 7 en 8 kunnen plusleerlingen aangemeld worden voor deelname aan De Digitale Topschool. Hierbij kunnen leerlingen zelf een keuze maken uit verrijkingsopdrachten. Samenwerken wordt hierbij mogelijk.

In de groepen 1-2 bieden de leerkrachten verrijking aan, waarbij gebruik gemaakt wordt van:

- Verrijkingsmap Piep! van E. van Gerven
- Verrijkingsmap Slimmeriken
- Spellen/smartgames



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

4.2 Verrijking buiten de groep

(Hoog)begaafde leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte volgen een dagdeel onderwijs in de kopgroep. De leerlingen krijgen vanuit de Kopgroep opdrachten mee waaraan zij door de week in de groep kunnen werken. Hieronder de uitwerking hiervan.

5. Organisatie Kopgroep

5.1 Selectie

Voor het selecteren van de Kopgroepleerlingen is een intelligentietest geen vereiste. We willen op De Stelberg bij het vaststellen van een passend leerstofaanbod aan onze leerlingen niet een IQ meting als uitgangspunt nemen, maar passend bij de visie van het HGW, vooral uitgaan van de onderwijs- en begeleidingsbehoeften van leerlingen. Om die voor onze plusleerlingen goed in kaart te brengen, maken we vanaf groep 3 gebruik van Het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH) van E. van Gerven.

Het DHH is een web-based programma waarbij leerresultaten, gedragsaspecten en kindkenmerken breed in kaart worden gebracht. Middels vragenlijsten voor ouders, leerkrachten en leerlingen (vanaf groep 5) en niet-methodegebonden toetsen, geeft dit programma duidelijke adviezen over het gewenste leerstofaanbod en begeleiding voor de betreffende leerling.

Daarbij geeft een eventueel al vastgestelde hoge intelligentie (> 130 – harmonisch profiel) en de aanbevelingen van het bijbehorende onderzoek ons ook belangrijke informatie, die we meenemen in onze beslissing over het leerstofaanbod.

Het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH) maakt een duidelijk onderscheid tussen zgn. “eerste- en tweede leerlijn leerlingen”. In de indeling hieronder worden de aanpassingen op De Stelberg direct kort vermeld.

6. Criteria voor deelname

Ouders kunnen het kind niet zelf aanmelden voor de Kopgroep. Wel kunnen zij een verzoek indienen bij de leerkracht en/of IB'er om deze mogelijkheid te overwegen

6.1 Groep 3: Selectie en criteria voor plaatsing

De selectie zal plaatsvinden aan het eind van groep 2 en in de eerste weken van groep 3.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

We hebben ervoor gekozen om in deze overgangsfase nog geen gebruik te maken van het uitgebreide DHH. In plaats daarvan gaan we uit van onderstaande richtlijnen:

- Observatiesysteem: Kijk!
Ruime ontwikkelingsvoorsprong op meerdere gebieden
- Doortoetsgegevens:
minimaal AVI 3 instructie
- Eventuele externe rapportage: IQ
- > 130 of ruime ontwikkelingsvoorsprong

Voor de Kopgroep leerlingen van groep 3 en nieuw gesignaleerde sterke leerlingen wordt in de laatste periode van groep 3 (april, mei, juni) het DHH ingevuld. Mede op basis daarvan wordt de Kopgroep van groep 4 samengesteld. Voordat de leerling wordt aangemeld gaan de leerkrachten van groep 3 een gesprek aan met de ouders van desbetreffende leerlingen. Zij nemen de vragenlijsten door met elkaar, voordat zij de vragenlijsten invullen.

6.3 Groep 4-8: Selectie

Selectie vindt plaats op basis van:

- DHH:
 - Onderdeel Algemeen
 - Onderdeel Signalering (CITO gegevens laatste afnamemoment I of I+ op alle vakgebieden, vragenlijst leerkrachten en vragenlijst ouders)
- Methodewerk
- Functioneren in de groep
- Eventuele externe rapportage

6.4 Groep 4-8 Criteria voor plaatsing:

De beslissing om een leerling te plaatsen in de Kopgroep wordt genomen op basis van alle gegevens:

- *Conclusie Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)- onderdeel Signalering: Als er uit DHH naar voren komt dat er genoeg aanwijzingen zijn om door te toetsen is dit voldoende om de leerling te plaatsen.*
De rapportages en adviezen van het DHH worden altijd besproken met ouders.
- *Scores op het CITO- LVS in principe over een langere periode op alle vakgebieden I of I+*
In het geval van een belemmering, zoals bv dyslexie, kan een leerling met eventueel mindere prestaties toch geplaatst worden.
We zijn alert op onderpresteerders, die bv. door faalangst, een zwakke motivatie



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

en/of onvoldoende leer- en werkstrategieën minder presteren dan op basis van hun ingeschatte intelligentie verwacht wordt. We kunnen besluiten een onderpresteerder op proef toch te laten deelnemen aan de Kopgroep, dan wel op een andere wijze verrijking aan te bieden.

- *Kindkenmerken mbt werkhouding en motivatie.*
De leerling moet voldoende mogelijkheden hebben op gebied van samenwerking, zelfstandigheid, taakaanpak en werkplanning om deel te kunnen nemen
- *Visie van ouders en leerkracht over ingeschatte begeleidingsbehoefte*
- *Methodetoetsen: zeer goede resultaten*
- *Eventueel aanwezige recente onderzoeksrapportage van orthopedagoog of psycholoog, waarbij het IQ > 130 ligt met een harmonisch profiel*
Als het alleen een IQ meting betreft wordt op school ook het DHH ingevuld.

Het besluit tot plaatsing wordt genomen door de IB, na overleg met de leerkracht. De beslissing is altijd een gewogen oordeel, gebaseerd op het totaalbeeld van alle informatie. De leerling wordt definitief geplaatst in de Kopgroep, nadat ouders hebben aangegeven akkoord te zijn en de leerling zelf gemotiveerd is om deel te nemen. De plaatsing is steeds voor een half jaar. Tijdens de groepsbesprekingen met de intern begeleider wordt bekeken of voortzetting gewenst is.

7. Zij-instromers

Als een leerling van een andere school komt, waar hij of zij al deelnam aan een verrijkingaanbod voor hoogbegaafde leerlingen (bv. Leonardo-onderwijs) en/of beschikt over onderzoeksrapportage waarin de hoogbegaafdheid wordt aangetoond, plaatsen wij de leerling - na overleg met de school van herkomst en de ouders – indien gewenst voor een half jaar op proef in de Kopgroep. In die periode wordt de leerling goed in kaart gebracht en wordt bekeken of de plaatsing voortgezet wordt.

8. Organisatie en leerstofaanbod

De Kopgroepen van groep 3 tot en met 8 worden afhankelijk van de leerlingaantallen per leerjaar samengevoegd tot groepen van maximaal 14 leerlingen. Afhankelijk van de grootte van de kopgroepen kunnen bepaalde jaargroepen worden samengevoegd. De leerlingen komen één dagdeel per week bij elkaar in de Kopgroep lokalen op de locaties Kouwenbergzoom en Dutilhweg. Het onderwijs wordt vormgegeven en uitgevoerd door een gespecialiseerde leerkracht. In de weken van de CITO-afname krijgen de leerlingen geen



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

les vanuit de Kopgroep. Wel krijgen zij maakwerk mee gedurende deze periode.

8.1 Groep 3

In groep 3 wordt pas na de herfstvakantie gestart met de Kopgroep i.v.m. het wennen van de kinderen aan de nieuwe werkwijze in groep 3. Tot die tijd verzorgen de leerkrachten benodigde verrijking zelf. In deze weken wordt onder aansturing van de lb-er de selectie van de Kopgroep leerlingen afgerond.

8.2 Groep 8

In groep 8 stopt de Kopgroep in de laatste periode van het jaar i.v.m. de vele afsluitende activiteiten.

Het moment wordt bepaald in overleg tussen de leerkrachten groep 8 /bouwcoördinator en de kopgroepleerkracht.

8.3 Leerstofaanbod;

- Samenwerken/ontmoeting – bv. educatieve spellen, filosoferen, debatteren
- Cognitieve uitdaging : – informatieoverdracht en opdrachten door leerkracht, leerling of externen
- Sociaal-emotioneel: o.a. faalangstreductie, SoVa, open mindset, leren leren
- Keuzewerk (Pittige Plus Torens (PPT), Techniek Torens, Zinder, opdrachtkaarten, spreekbeurten, info-boekjes, Language-nut
- Opdrachten vanuit de Kopgroep waar de rest van de week in de groep aan moet worden gewerkt: bv. uit Vooruit, Schrijfpalet, Breinbrekers, Rekeningtjger
- Vanuit het Wetenschapsknooppunt, waarmee de school samenwerkt, worden soms gastlessen op school verzorgd of lezingen of activiteiten op een externe locatie aangeboden.

9. Afstemmen, monitoren en evalueren

Om het onderwijs in de Kopgroepen efficiënt vorm te geven en in te bedden in ons Stelbergonderwijs, hanteren we de volgende afspraken m.b.t. de diverse betrokken rollen.

9.1 De Kopgroepleerkracht;

- Realiseert een passend aanbod voor de doelgroep
- Registreert belangrijke zaken in het leerling dossier
- Onderhoudt contact met de groepsleerkrachten en ib-ers om een goede afstemming te realiseren.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

- Biedt ouders eenmaal per jaar de mogelijkheid tot een 10 minuten gesprek in dezelfde periode als de groepsleerkrachten dat doen. Aan het einde van het jaar zal er vanuit de leerkracht een uitnodiging naar ouders verstuurd worden als daar aanleiding voor is. In juni is er voor de ouders van de groep 8 geen 10 minuten gesprek meer.
- Levert voor elke Kopgroep leerling een beoordeling aan voor het rapport

9.2 De groepsleerkracht;

- Blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor de leerling en stelt zich derhalve goed op de hoogte van en volgt de ontwikkeling van de leerling steeds.
- Toont interesse in de activiteiten van de leerling bij de Kopgroep en legt waar kan verbinding tussen de opdrachten van de kopgroepleerlingen en de groep.
- Biedt kopgroepleerlingen voldoende tijd en ruimte om door de week aan hun Kopgroepp opdrachten te werken
- Informeert de Kopgroepleerkracht over bijzondere aandachtspunten/ situaties van de leerling
- Informeert de Kopgroepleerkracht als de leerling afwezig is
- Informeert de Kopgroepleerkracht over excursies en/of speciale activiteiten in de groep tijdens Kopgroeptijd.

9.3 De Intern begeleider;

- Coördineert de selectie en ondersteunt bij het invullen en nabespreken van het DHH
- Neemt, in overleg, het besluit over de aard van de verrijking en daarmee over de plaatsing in de Kopgroep
- Bespreekt de voortgang van de kopgroepleerlingen tijdens de groepsbespreking met de groepsleerkracht
- Onderhoudt contact met de Kopgroepleerkracht over het functioneren van de leerlingen
- Neemt waar nodig het besluit over het beëindigen van de deelname aan Kopgroep; dit gebeurt altijd in overleg met de groepsleerkracht en kopgroepleerkracht. Ouders en leerling worden betrokken in dit besluit.
- Als er besloten wordt de kopgroep plaatsing voor een leerling niet voort te zetten, worden eerst de ouders hierover geïnformeerd. Met de ouders wordt kortgesloten door wie en wanneer dit aan het kind verteld wordt. Er zal in dat geval vaak een andere manier van verrijking worden aangeboden (bv deelname aan Digitale topschool / verrijking in de groep) .



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Bijlagen:

Bijlage 1:

Kijkwijzer hoogbegaafdheid / ontwikkelingsvoorsprong bij kleuters

Taal/denken

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|---|---|
| Spreekt in enkelvoudige zinnen. | Kan een samenhangend verhaal vertellen van meerdere zinnen. Gebruikt samengestelde zinnen met moeilijke voegwoorden zoals, omdat, toen etc. |
| Springt bij het vertellen van de hak op de tak | Vertelt een verhaal in chronologische volgorde. Vertelt samenhangende verhaal met oorzaak en gevolg erin verwerkt. |
| Verbuiging van de werkwoorden is nog niet juist | Woordgebruik en zinsbouw zijn correct. |
| Eenvoudige woordenschat | Heeft een grote woordenschat en gebruikt die op adequate wijze |
| Rijmt met onzinwoorden | Kinderen rijmen met betekenisvolle woorden |
| Eenvoudige oplossing van een concreet probleem. | Meerdere oplossingen voor een complex probleem. |
| Letterkennis: kent 0 tot 2 letters | Kent meer dan 12 letters |
| Analyse en synthese mkm nog niet bekend | Kan mkm woorden analyseren en synthetiseren. |
| Schrijft in krabbels | Kind heeft interesse voor schrijven en kan eigen naam en woorden schrijven. |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

| | |
|---|--|
| Wereld is maakbaar, verzint achteraf tijdens de opdrachten voor zichzelf. | Verzin van te voren wat het gaat doen, geeft zichzelf opdrachten en wil zich daaraan houden. |
| Kan lange woorden nazeggen | Kan lettergrepen klappen |
| Auditief geheugen: Zinnen van 4 a 5 woorden nazeggen | Zinnen van meerdere woorden kan het kind nazeggen |
| Kan een reactie woord herkennen tussen andere woorden | Kan kleine verschillen horen tussen woorden zoals reus-neus buil-beul |
| Kind wil graag voorgelezen worden. | Kind wil zelf graag voorlezen of vertelt een verzonnen verhaal. |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Getal & ruimte

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|--|--|
| Getalrij opzeggen tot 10 | Synchroon tellen tot 20 |
| Kan met eigen lichaam ruimtelijke begrippen toepassen | Ruimtelijke begrippen voor, achter naast niet gelieerd aan zichzelf. |
| Herkennen van de vormen en enkele getalsymbolen | Kent de getallen tot 10 en erboven |
| Kan dag en nacht benoemen | Heeft inzicht hoe een dag en week qua tijd zijn ingedeeld. Gebruikt begrippen als gisteren en eergisteren. |
| Kan belangrijke lichaamsdelen bij zichzelf aanwijzen en benoemen | Kan asymmetrische lichaamshoudingen imiteren vanaf een afbeelding |
| Kan eenvoudige voorstelling vanaf een vb nabouwen | Kan voorstellingen nabouwen ook die niet zichtbaar zijn. |
| Met concrete materialen vergelijkingen maken zoals lang, kort. | Kan moeiteloos rangschikken en serieren |
| Herkent de stippen op de dobbelsteen, telt ze nog | Kleine hoeveelheden in een structuur zijn geautomatiseerd. |
| | Kan seizoenen op afbeeldingen herkennen |
| | Kan terugtellen vanaf willekeurig getal |
| | Aantallen tot 10 representeren en splitsen |
| Weet verschil tussen links en rechts | Kan de begrippen links en rechts toepassen |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Spel

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|---|---|
| Speelt in de nabijheid van een ander | Speelt samen met de ander (mbv een spelplan) |
| Volgend | Initiatief nemend |
| Op zichzelf gericht | Gericht op de andere leerling of de leerkracht |
| Spel om te spelen | Spel om het nadoen |
| Korte spanningsboog en korte concentratie | Langere spanningsboog meer dan 15 minuten |
| Weinig inlevingsvermogen | Kan zich verplaatsen in anderen |
| Wisselt nog vaak van rol. Imitatie van spel van anderen. | Is rolvast en houdt zich aan gemaakte afspraken |
| Brede interesse | Brede kennis |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Omgaan met ontwikkelingsmateriaal

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|--|--|
| Kan eenvoudige puzzels maken Kralenplank worden op eigen wijze neergelegd | Maakt complexere puzzels Op de kralenplank wordt het juiste voorbeeld juist nageemaakt met juiste kleuren en vorm |
| Kiest materiaal op uiterlijk en kiest vaak voor het zelfde spel | Kiest materiaal gericht en gevarieerd. |
| Experimenterend en ontdekkend bezig | Het kind is planmatig en doelgericht met de opdracht bezig |
| Haakt af wanneer het niet lukt | Heeft doorzettingsvermogen en kritisch tav eigen werk |
| Heeft hulp nodig van de leerkracht | Heeft een grotere mate van zelfstandig werken |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Sociaal-emotioneel

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|--|---|
| Is op zichzelf gericht. | Kan emoties bij zichzelf onderscheiden en houdt rekening met anderen. Is behulpzaam naar andere kinderen. |
| Maakt nog geen onderscheid tussen bedoelingen van zichzelf en de ander | Kan onderscheid maken tussen bedoeld en onbedoeld gedrag (expres/per ongeluk) |
| Kan nog niet met conflicten omgaan | Kan met conflicten omgaan |
| Uit gevoelens | Is in staat zijn gevoelens onder woorden te brengen |
| Houdt zich nog niet aan regels en afspraken | Houdt zich aan afspraken en durft deze ter discussie te stellen |
| | Geeft verband aan tussen eigen inzet en resultaat. |
| Vindt alles leuk en geweldig | Is kritisch |
| | Beseft dan mensen kunnen verschillen in wat mensen denken, willen en doen. |

Motoriek

| Gemiddelde vierjarige | Kleuter met ontwikkelingsvoorsprong |
|--------------------------------------|--|
| | Ontwikkeling van fijne motorische gaat sneller |
| Kan nog niet altijd ritsen en knopen | Leert sneller ritsen en knopen dichtdoen |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

| | |
|------------|--|
| dichtdoen. | door zichzelf trucjes hiervoor aan te leren. |
|------------|--|

Bijlage 2:

Kenmerken hoogbegaafde leerlingen uit diverse checklists

- zijn aanzienlijk sneller in het begrijpen en verwerken van nieuwe stof dan gemiddelde leerlingen,
- hebben gemakkelijker inzicht in complexe leerstof,
- zijn intellectueel nieuwsgierig, ze stellen veel vragen,
- hebben een zeer goed geheugen,
- hebben een grote en rijke woordenschat,
- zijn taakgericht en geconcentreerd, als de motivatie er is of gewekt is,
- kunnen perfectionistisch zijn, stellen hoge eisen aan zichzelf en vaak ook aan anderen,
- kunnen zeer creatief denken,
- zijn in staat om al heel jong verbanden te leggen,
- hebben een zeer groot, bijna overdreven aandoend, rechtvaardigheidsgevoel,
- bekijken de wereld door een heel andere bril dan hun leeftijdsgenoten,
- experimenteren graag,
- zijn kritisch ten opzichte van alles, dus ook van regels, gewoonten en tradities,
- hebben belangstelling voor veel dingen; hebben een brede waaier van interesses,
- kunnen moeilijk keuzen maken, veel is er interessant en/of belangrijk,
- zijn gevoelig voor gevoelens en behoeften van anderen, en houden daar meestal rekening mee, ook ten koste van zichzelf,
- doorzien sociale patronen en herkennen emoties bij anderen,
- zijn jonger dan anderen gericht op allerlei vragen, ook levensvragen, (Wat gebeurt er als je dood bent? Waarom maken mensen oorlog?),
- zijn goed in staat/geneigd zichzelf te vermaken en kunnen dat lang volhouden, dit alles bij voldoende interesse en motivatie,
- nemen initiatief en geven leiding, al dan niet geaccepteerd door leeftijdsgenoten,
- vooral voor hoogbegaafde leerlingen in de onderbouw van de basisschool geldt, dat zij tekenen op hoger niveau dan leeftijdsgenoten ,meer details, eerder perspectief, maar een hekel kunnen hebben aan inkleuren,
- zijn vroeg gericht op letters en woorden, kind vraagt naar letters en leert zichzelf lezen,
- zijn al vroeg gericht op cijfers en getallen,
- hebben al jong interesse in onderwerpen die op deze leeftijd niet gebruikelijk zijn, zoals zaken die in het Jeugdjournaal en Klokhuis aan de orde komen.



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Prof. dr. **Franz Mönks**, oprichter van het [Centrum voor Begaafdheidsonderzoek](#) in Nijmegen (Nederland) en Antwerpen (België), noemt voor hoogbegaafde kinderen onder meer de volgende kenmerken:[\[bron?\]](#)

- Grote nieuwsgierigheid en leergierigheid.
- Veel energie.
- Zich met meerdere taken tegelijk bezig kunnen houden.
- Buitengewoon goed geheugen.
- Breed scala aan interesses.
- Bijzonder gevoel voor humor.
- Hoge mate van empathie en betrokkenheid.
- Denken in veel gevallen al op buitengewoon jonge leeftijd (bijvoorbeeld drie jaar oud) na over de zin van het leven.
- Het veel lezen en verzamelen van informatie.
- Veel feitenkennis, grote algemene ontwikkeling.
- Opvallend taalgebruik.

Dr. **Tessa Kieboom**, directeur van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek Antwerpen, noemt de volgende kenmerken voor kinderen:[\[4\]](#)

- Een snelle taalontwikkeling die al opvalt op jonge leeftijd (al in de kleuterschool bijvoorbeeld).
- Wiskundig inzicht dat al op jonge leeftijd merkbaar is (al in de kleuterschool of het lager onderwijs).
- Een goed ontwikkeld geheugen.
- Een sterk concentratievermogen dat hoogbegaafden in staat stelt om meerdere dingen tegelijk te doen.
- Interesse in complexe onderwerpen op vroege leeftijd.
- Perfectionisme en het (kunnen) stellen van hoge verwachtingen aan zichzelf. Dat betekent niet dat hoogbegaafden perfecte studenten zijn, wel dat zij hoge verwachtingen (kunnen) stellen aan prestaties die zij zelf belangrijk vinden. Dit kan leiden tot grote [faalangst](#), wanneer ze niet kunnen beantwoorden aan de eisen die ze aan zichzelf stellen.[\[5\]](#)
- Een kritische instelling tegenover volwassenen (leraren inbegrepen). Vaak zijn



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

hoogbegaafde kinderen niet in staat om die kritiek op een goede manier te verpakken en over te brengen, waardoor het 'brutaal' over kan komen.

- Sommige hoogbegaafden zijn ook hoogsensitief. Zij nemen dan bijvoorbeeld bepaalde (subtiele) nuances waar in de lichaamstaal van anderen of ze zijn zeer gevoelig voor bepaalde materiaalsoorten of geluiden.

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren.

Een hoogbegaafde is een nieuwsgierig, sensitief en emotioneel mens. Hij of zij is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Verder is hij of zij autonoom, gedreven van aard en intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren.

Het model beschrijft de volgende kenmerken:

- **Innerlijke kenmerken:**
 - rijkgeschakeerde emotionele binnenwereld (voelen)
 - hoogintelligent (denken)
 - zéér autonoom (zijn)
- **Wisselwerking met de buitenwereld:**
 - hoogsensitief (waarnemen)
 - gedreven en nieuwsgierig (willen)
 - scheppingsgericht (doen)
- **Samenspel met de maatschappij:**
 - intens
 - complex
 - snel
 - creatief

Risico's:

eenzaamheid, faalangst, alg angsten, depressie, later burn-out, afhaken van opleiding



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Kopgroep rapport van:



1e rapport: datum

2e rapport:

Werkstrategieën/Taakaanpak

1^e rapport 2^e rapport

| | |
|--|--|
| | |
|--|--|

Functioneren in de groep

1^e rapport 2^e rapport

| | |
|--|--|
| | |
|--|--|

Motivatie

1^e rapport 2^e rapport

| | |
|--|--|
| | |
|--|--|

Resultaten Pittige Plustorens

| Project | Datum afronding | Beoordeling |
|---------|-----------------|-------------|
| | | |
| | | |
| | | |



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen

CBS De Stelberg

Juni 2023

Toelichting



Passend onderwijs aan (hoog) begaafden leerlingen
CBS De Stelberg
Juni 2023